

[ט] אמר מהר"י סג"ל מה שנוהגין לילך ב"ה אחר סעודה אצל ימים ונהרות  
שהשליך במצולות ים כל המאותינו, משום דאיתא במדרש זכר לעקדה

ספר מהר"י ל

דעת

שעבר אברהם אבינו בנהר עד צוארו, ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש.  
והוא השמן שנעשה כמו נהר לעכב אותו מן העקדה. ומהר"י סג"ל נהג ג"כ  
להלך אצל הנהרות<sup>15</sup>. ואמר כשהולכין אל הנהרות ביום טוב אל יולכו  
עמהם שום מזון כדי לזרוק אל הדגים שבנהרות להראות להם לשמוח בהן  
דאית ביה חילול יו"ט, גם אם יודמן לו גוי אצל הנהר אל יקח ממנו לחם  
להשליך אל הדגים משום דמוקצים הם לישראל משום דמחוסרין צידה, ואין  
מאכילין ביו"ט אלא לדבר הראוי לו. א"כ הנושא מזון עמו תרתי ריעותא  
עביד דנושא חוץ לעירוב ומאכיל את המוקצה<sup>16</sup>. וכ"ש כשחל ר"ה בשבת  
דאין להעשות וכבר כתוב ג"כ לעיל<sup>17</sup>.

(1)  
מהר"י  
late 19th  
century

[ל] אמר מהר"י הגי בני אדם ההולכים ביו"ט לטייל אצל נהרות ויאורים  
לראות את הדגים ששטין שם ונושאים עמהם אוכל להשליך אל הדגים  
לראותם כשנתאספו לכלוע המאכל תרתי ריעותא הן עושין. חדא דמוציאין  
חוץ לעירוב, ועוד דגם אם נודמן להם גוי אצל המים, אסור לישראל ליקח  
ממנו אוכל ולהשליך אל הדגים, דמאחר דמחוסרין צידה הוי מוקצה ולא  
מתקרי לכהם. וכ"כ הוא כל שנאסר כמגע משום מוקצה אסור ליתן לו מזון.<sup>18</sup>  
והני דגים שמחזיקים בבית לייטול מהן מתי שירצה אם יכול לתופשן בידיו  
אין בהן איסור צידה ומותר ליקח מהן ביו"ט ולתת להן מזון. ואם אינו יכול  
לצודם ביד רק ע"י כלי אסור לייטול מהן ביו"ט וגם אסור להאכילם מזון. לכן  
אם נתונים בבאר מחוסרים צידה ואסור להשליך להם מזון.

(2)  
Early 18th  
century

ומנה של ישראל חורה היא The passage in the original reads, as follows: כמנה שהולכים על מים ואופרים תשליך במצולות הים כל השאמינו להיות כי מן מצולות ים ניכר  
ענין בריאת העולם כי מצולת ים הוא הטהום והוא המקום היותר עמוק בים והנה לפי השבע  
של היסודות שהמים יכסו הארץ והארץ הוא המרכז והוא מקום הנשך בכל העולם. והנה הארץ  
לצורך בני אדם ולדגים עליה אינו בלא כוונה מכוון והוא אשר חדש העולם כראונו לתכלית  
ישוב הארץ ולכן אנו הולכים על המים לראות אשר הם חול נכול לים ואמר פה חבוא ולא חוסף  
וכשאנו הולכים שם אנו רואים נכורחו של יוצר בראשית ולכן אנו הולכים על המים בראש השנה  
שהוא יום הדין לסוס כל אחד על נפשו ענין בריאת העולם ושהם יתעלה מלך הארץ ועל זה  
נאמר תשליך במצולות הים השאמינו כי באסת הסחבון בענין מצולת ים ומכיר שהעולם סחורט  
על ידי זה עומד על מציאות השם יתעלה ומתחרט על ירי זה כל עונותיו וחסאיו נסחלים ועל  
Torat ha-'olah III, ch. 56 (Lemberg, 1848), p. 48b.

מנהגו של ישראל חורה היא  
שלא לצורך אמר אביי פרפיסא דואיל ואתא  
לדון לימא ביה מילתא דדיה מנח על גבי  
קרקע והניחו על גבי יתדות מרחיב משום  
הולש היה מנח על גבי יתדות והניחו על גבי  
קרקע חייב משום נוטע אר' יודגן אסור לקח  
בחדש בשבת מאי מעמא אילימא משום  
סבנה אפילו בתול נמי ואלא משום כשפים  
אפי' בתול נמי לא ואלא משום השרת נימין  
דבר שאין מחבין הוא אמר לר' רב נתן בר  
אושעיא נבדא רבה אמר מילתא נימא בה  
מעמא ולא מביעיא בתול דאמר אבל בשבת  
הואיל ואיכא תורת כלי עליו שפיר דמי קמ"ל  
רבא מחני לה משום השרת נימין וקשיא ליה  
דר' יוחנן אר' יודגן מי אר' יודגן אסור לקח  
בחדש בשבת אלמא דבר שאין מחבין אסור  
והאמר ר' יוחנן הלכה כסחם משנה יוחנן  
\*ניור דעמף ומפספס אבל לא סורק אלא  
דבר דמי רב אושעיא מאי כשפים

(3)  
הזל

[למל סג"ל]  
למל ב מר

The next rabbinic authority to discuss this custom is R. Mordecai Jaffe (1530-1612). In his *Lebush Tekelet* (Prague, 1701), No. 596, he mentions this custom as one which the people are in the habit of observing. He gives to it the usual explanation, that it is to serve as a reminder of the occasion of the intended sacrifice of Isaac, referring to the Midrash, cited by Maharil, about the legend of Satan becoming a river. He says: "על הנהר זכר לעקידה משום דאיתא במדרש כשהלך אברהם אבינו לעקוד את יצחק בנו הוליכו השמן עד שבא עד צוארו במים ואמר אברהם הושיעה". But he is not quite pleased with this interpretation of the purpose of the ceremony, or, in other words, he does not apparently wish to accept the ceremony as thus understood. He therefore, gives it a slight modification. He attributes to the ceremony an additional feature, which gives an altogether new interpretation of the purpose and significance of the ceremony, thus lending it more of a religious value. He continues thus: "It is customary to go to a place where we can see fish in order to remember that we are like these fish who live in a place where they can be caught with a net. For we also can be caught in the net of death and of judgment." By such contemplations we shall be led to think more about repentance."

(4)

עוד שמעתי רמז) "But we pray that they be open." גדול ונכון כי הולכים למים שיש בהם דגים יען כי להרגים אין גבינים ועיניהם תמיד פקוחות כדי להתעורר עינא פקחא דלעילא שרומו על רחמים גדולים והנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל רק עיניו פקוחות ועל זה נאמר עורה למה חישן וכתיב למה יעשן אפך בצאן טרעיתך כי קשה העשן לעינים וגורם שיהיו (טגורו ואנחנו מתפללים שיהיו פקוחות the fish" according to this interpretation, was not to cause the

(5)  
ה"פ  
17th  
century

in his work, *The Present State of the Jews (more particularly relating to those of Barbary)*, (London, 1675), p. 192, gives the following account of our ceremony: "The Jews have had a Custom on this day, i. e., on New Year's Day, to run into the Rivers, and there to shake off their sins, that according to Micah 7.19. 'they may be carried into the depths of the sea.' If at this Lustration they have the good Fortune to see a fish, they shake themselves lustily on purpose to load it with their Sins, that it may swim away with them, and be as the Scape-goat of old, which carried the peoples Sins into the Desert. Some among them would have this repairing to the running-Water, to be in memory of Abraham's being led by an Evil Spirit into a River (when he went to Sacrifice his Son) where being in great danger of Drowning, he prai'd unto God, and the River upon the sudden became dry Land."

(6)

ערוך — הלכות ראש השנה מימן תקפ"ג-תקפ"ד תקפ"ה — השגחה

19th (7)  
20th  
century

לזה תשיבך ויחזרו שלא ילכו נשים ובטקומות מתרעמים על זה בוטחו ורבים גמנעים מזה פגע שהולכות מיטב שאנשים לא ילכו כלל דבלאיה יש מעם הידוע להם ונכון הוא :

J. Lauterbach

the proper intention, with adequate devotion, with a correct understanding of their full meaning and of all their mystic implications, have the effect both of making Satan helpless and of freeing the worshipper from his sins, thus securing for him atonement. Satan, who according to the Zohar is identical with the depths of the sea, is not the sovereign of the sea. He has no independent realm in the sea. This realm of the sea belongs to the heavenly "Powers" (גבורות) or to the divine Strict Justice (דיין). Satan dwells in the very depths of the sea and occupies a very low position. Figuratively speaking, he represents the lowest part of the sea, he is "the dross of the silver," "the dregs of the sea," but the sea itself symbolizes the heavenly powers, the ים קרישם (cf. Zohar, *Emor*, p. 202). Satan has no power whatsoever except the little support or strength which he draws from the דיין, or Strict Justice above. That is to say, the divine attribute of Strict Justice cannot refuse to listen to the malicious accusations of Satan when he can actually point to the sins of the people and thus substantiate his charges. In other words, justice supports the accuser when he can prove his accusations. Now, by reciting the prayer, and the special verses with the proper intention, we are successful in our appeal to the divine attribute of Justice (דיין or שר הרין). Strict Justice relaxes, as it were; it becomes softened and sweetened and does not so readily yield to the demands of Satan. It does not accept his accusations and rather withdraws the support from Satan. Justice can honestly do so because due to another effect of the recitation of these verses, Satan becomes actually unable to substantiate his charges, for he cannot point to our sins. The recitation of the prayers accompanied by sincere repentance rids us of our sins, and of their effects, i. e., those evil spirits which cling to us as a result of our sins. For just as every good deed creates an angel, every evil deed creates an evil spirit or an accuser.<sup>53</sup> The evil spirits, thus created by sins, increase the host of Satan or the army of accusers. These accusers cling to the person by whose sins they were created; they are constantly around him, thus giving evidence, as it were, of the sins which

and in post-talmudic mystic literature. Thus we read in Midrash Abkir<sup>51</sup> that the demons and evil spirits hide in the dark mountains and in the depths of the sea. In the Zohar<sup>52</sup> we are told that Uza and Azael the revolting angels who were cast down from heaven are bound with iron chains and kept down in the abyss. According to another statement in the Zohar,<sup>53</sup> Lilit, the queen of the demons, fled or was thrown into the deep sea, where she still dwells, ready to harm people and to lead them astray. As a protection against her evil devices, there is prescribed an incantation, containing in part the following words: "Go back, go back (i. e., to your place in the sea), the sea is roaring for you, its waves are calling you."<sup>54</sup> Samael or Satan himself was also thrown, together with the Egyptians, into the sea.<sup>55</sup> And in passages of the Zohar<sup>56</sup> Satan is identified with the depths of the sea. While these ideas are found only in later post-talmudic sources, there can be no doubt that they are of much earlier origin and are only openly expressed in the post-talmudic times when mysticism became more and more tolerated, and, to a certain extent, even recognized.

development which took